

Sorana Georgescu-Gorjan

- Faceți parte dintre intelectualii români cărora nu le este rușine să declare că își prețuiesc neamul și luptă pentru cinstirea, așa cum se cuvine, a înaintașilor.

- Îi mulțumesc Celui de Sus pentru minunații mei părinți, Voichița și Ștefan Georgescu-Gorjan, care m-au învățat dragostea de țară. În anul 2002 am publicat la Editura Fundației „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu o monografie închinată

tatălui meu, constructorul Coloanei Infinite: „Un inginer în slujba artei”.

- Vorbiți-mi, vă rog, despre studiile și activitatea dumneavoastră

- M-am născut la Petroșani, județul Hunedoara, dar locuiesc în București din 1941. Am urmat cursurile liceale la școala Centrală de Fete și am absolvit Facultatea de Filologie, secția de limbi romanico-germanice, în specialitatea Limba și literatura engleză, limba și literatura română. Am lucrat ca traducătoare-documentaristă la Institutul Oncologic, iar din 1965 și până la pensionare - în 1996 - am fost redactor principal și apoi șef al redacției de limbi străine a Editurii Academiei. Am redactat peste 40 de publicații periodice și 60 de cărți; menționez dintre acestea „Revue roumaine d'Histoire de l'Art”, „Dicționarul englez-român” și „Brâncuși în România” a cunoscutului exeget Barbu Brezianu. Am semnat ca autor numeroase traduceri din și în limba engleză în domeniul beletristicii, istoriei artei, etnografiei și istoriei, publicate de edituri de prestigiu.

- Revenind la Coloana Infinită, care au fost împrejurările care au dus la ideea construirii ei?

- Aretia Tătărescu, președinta Ligii Naționale a Femeilor Gorjene, soția primului-ministru Gheorghe Tătărescu, care își începuse mandatul la 3 ianuarie 1934, a avut inițiativa de a înălța la Târgu-Jiu un monument închinat memoriei eroilor gorjeni căzuți în luptă în timpul războiului pentru întregirea României; o solicitase pe Milița Pătrașcu, dar aceasta declinase cu modestie oferta, arătând că pentru o astfel de lucrare era mai potrivit artistul gorjean de faimă mondială Constantin Brâncuși, în atelierul căruia Milița lucrase între anii 1919 și 1923.

- În ce condiții Brâncuși l-a ales pe tatăl

deplin: „Să se încastreze în beton baza unui stâlp solid de oțel, pe care să se tragă, suprapunându-se, ca niște mărgele uriașe, goale în interior, elementele spațiale identice ale coloanei”.

Artistul l-a invitat pe inginer să conlucreze în realizarea monumentului pentru Târgu-Jiu, iar tânărul a acceptat cu entuziasm. Brâncuși va locui la Petroșani în casa inginerului în cursul lunii

august 1937, stabilind împreună

dimensiunile unui modul și numărul de module. Artistul a cioplit el însuși modelul din lemn de tei, al cărui modul va fi apoi turnat în fontă în secția de turnătorie a Atelierele Centrale Petroșani. Stâlpul de susținere, din oțel, a fost proiectat în aceleași ateliere și realizat în Secția de Structuri Metalice. În lunile septembrie-octombrie 1937, Brâncuși a fost plecat la Paris, iar inginerul a coordonat operațiile de turnare, prelucrare și montare a monumentului la Târgu-Jiu. Costul execuției și montării monumentului a fost suportat de Societatea Petroșani, care a asigurat și personalul calificat. Sculptorul a revenit la Târgu-Jiu la început de noiembrie, a asistat la montarea primelor module pe stâlp și a plecat din nou, mulțumit fiind de mersul lucrului. Coloana s-a ridicat în numai trei luni; metalizarea cu alamă s-a realizat în vara anului 1938, în prezența artistului.

- Știu că de curând Coloana a fost restaurată. Acest lucru s-a făcut de către specialiști care au studiat bine lucrarea?

- Tatăl meu a fost preocupat de conservarea monumentului. A realizat în anii 1965-1966 și 1975-76 proiecte de remetalizare a Coloanei și a furnizat documente prețioase Institutului de Cercetări în Construcții, care a studiat în 1983-84 starea de conservare a monumentului, constatându-se că aceasta era satisfăcătoare. Inginerul Coloanei a trecut în lumea dreptilor în 1985, mulțumit că opera la care colaborase era trainică. Din păcate, o inițiativă nefastă a dus la demantelarea monumentului în 1996. Coloana a fost lăsată pradă intemperiilor timp de patru ani, dar, din fericire, în anul 2000 a fost readusă la starea inițială de către experții UNESCO, restauratorii lucrării constatând că monumentul este „nu numai o capodoperă a artei moderne, ci și o

- În ce condiții Brâncuși l-a ales pe tatăl dumneavoastră să execute lucrarea?

- Bunicul meu, Ion Georgescu-Gorjan, a fost prieten de tinerețe și sfătuitor al lui Brâncuși. Mai tânăr cu șapte ani decât bunicul, Brâncuși îl numea „nașul” și-i arăta respect și încredere. A fost găzduit de bunicul la Craiova în 1893 și 1902 și drept recunoștință i-a făcut un frumos bust din ghips, aflat în prezent la Muzeul Național de Artă al României. Tatăl meu, Ștefan, a crescut în cultul artistului pe care l-a întâlnit la Craiova în anii 1914 și 1922. După ce a absolvit școala Politehnică din București la secția Electromecanică, s-a angajat la Societatea Petroșani. După o practică de șase luni la Viena, a cerut să fie trimis în Valea Jiului, la exploatarea minelor de cărbuni. A ajuns în curând inginer-șef la Atelierele Centrale Petroșani și profesor la școala de măștri minieri din localitate. Căutând să atragă tineretul spre carte, a început să publice manuale de popularizare a tehnicii, care s-au bucurat de succes (peste ani va înființa chiar și o mică editură tehnică). A inițiat un aeroclub la Petroșani, pentru care a fost distins cu Medalia Aeronautică. Apreciat de conducerea Societății Petroșani pentru realizările sale, a fost trimis în deplasare de serviciu în Europa. Ajuns la Paris, l-a vizitat, se înțelege, și pe Brâncuși în atelierul din Fundătura Ronsin nr. 11. Va descrie peste ani uimirea sa „în fața lumii bizare și vrăjite, acumulare de minuni năstrușnice, simfonie de scilipiri și umbre, de forme și reflexe, orchestrată de ucenicul vrăjitor”. L-au uluit „pasărea măiastră din basme transformată într-o săgeată de aur țintând spre cosmos”, „peștele imaterial de marmură ce-și reflecta silueta de torpilă în luciul perfect al apei de argint”, materializarea spiritualizată în piatră zgrunțuroasă a simbolului etern al iubirii, „sărutul”, „Leda, simbolul grațios al păsării-femeie plutind grațios pe lacul dragostei”. I-au atras atenția însă coloanele infinite, cioplite din trunchiuri uscate de gorun, care „se ridicau zvelte, drepte, respectând ca un canon muzical modulul unic al aceluiași element repetat la nesfârșit”. Sculptorul i-a împărtășit dorința sa de a înălța o coloană infinită monumentală și l-a consultat în legătură cu modalitatea tehnică de realizare a acestui proiect; soluția propusă de tânărul inginer l-a satisfăcut pe

numai o capodoperă a artei moderne, ci și o extraordinară operă inginerească”.

- În timpul vieții, tatăl dumneavoastră a contribuit la cunoașterea operei brâncușiene, consemnând toate datele de care dispunea privind realizarea ansamblului de la Târgu-Jiu.

- Începând cu anul 1964, tatăl meu a încredințat tiparului o serie de articole referitoare la colaborarea sa cu marele artist. A publicat peste 60 de materiale, a dat interviuri, a ținut conferințe, a participat la colocvii și simpozioane, a corespondat cu specialiștii în Brâncuși de peste hotare. Fotografiile realizate de el în 1937 în timpul ridicării monumentului reprezintă un adevărat „film” documentar de mare valoare. Din păcate, lucrarea sa de sinteză, „Am lucrat cu Brâncuși”, nu a putut apărea în timpul vieții sale.

- După decesul tatălui dumneavoastră, în anul 1985, ați continuat să faceți cunoscută opera marelui sculptor.

- M-am consacrat în primul rând publicării postume a lucrărilor sale. A apărut astfel în 1988 „Amintiri despre Brâncuși”, iar în 1996 „Templul din Indor”; sper ca în 2005 - anul centenarului său - să vadă lumina tiparului ediția integrală a cărții sale „Am lucrat cu Brâncuși”. Am preluat arhiva „Brâncuși” a tatei și m-am străduit să o valorific, publicând la rândul meu o serie de articole, comunicări și eseuri; în afara monografiei închinată tatei, am publicat și cărțile „The wonderful story of the Endless Column”, „Istoria Coloanei Infinite” și „Urcând Coloana Infinită”. Am căutat să iau atitudine atât în problema păstrării integrității Coloanei, cât și în privința ideii de clonare a monumentului.

- Știu că meritele v-au fost răsplătite prin numeroase distincții.

- Am primit diplomele de onoare ale Editurii Academiei Române în anii 1976, 1985 și 1987, Premiul „Brâncuși” al Ministerului Culturii în 1998, Medalia și Diploma Omagială „Constantin Brâncuși” în 2001, Premiul Spiritualității Gorjene pentru Brâncușiologie în 2001. Figurez în „Dictionary of International Biography” (Cambridge - 2000).

- Vă doresc să vă continuați activitatea care aduce un omagiu iluștrilor fii ai țării noastre.

Maruca PIVNICERU